

זה הדדריך

زوهدريخ ZO HADEREKH

גיליון 34, 31 באוגוסט 2016

גיל פרישה ועוני

לכבד את רצון של נשים להמשיך לעבוד או לצאת לפנסיה

קצבת הזקנה שמשלם הביטוח הלאומי ומותנות בו גם הטבות כמו הנחה של 25% בתשלומי הארנונה והנחה בתעריף כרטיסי הנסיעה בתחבורה הציבורית. כדי להמחיש את העניין, נבחן את מצבה של אישה שהפסיקה לעבוד בגיל 60. במצב היום, אישה זו אינה זכאית לקבל קצבת זקנה ואינה זכאית להנחות. אם כדי להתקיים חפנה לקבל פנסיה עוד לפני הגיעה לגיל 62, יקצצו לה מדמי הפנסיה 6% על כל שנה שלפני הפרישה לפי החוק. לגבי אישה זו העלאת גיל הפנסיה היא מכה אמיתית. דוגמא זו אינה היוצא מן הכלל: נשים הן רוב בקרב מקבלי שכר מינימום ופחות ממנו, ובקרב המובטלים.

מדוע מתקש האוצר

ההתעקשות של האוצר על העלאת גיל הפרישה לפנסיה לנשים (וגם לגברים) משרתת שתי מטרות עיקריות: מטרה אחת היא קיצוץ בהוצאות החברתיות של המדינה, כלומר בתשלומים של הביטוח הלאומי לקצבת זקנה ובהטבות שפורטו לעיל. כשזוכרים, שרק לאחרונה הודיע האוצר על הפחתה במס החברות ובמס הכנסה, ברור מנין לוקחים ולמי נותנים. המטרה השנייה היא – הרחבת הזמינות של עובדות לעבודות זמניות וחלקיות בשכר נמוך. כאשר הופסק זרם העובדים הזרים וכאשר העולים מאירופה אינן מועמדים לעבודות אלה – הוספת שני שנתונים של נשים עניות החייבות להסכים לכל תעסוקה היא תרומה של ממש למעבידים בענפי המסחר והשירותים האישיים. בתנאים הקיימים, התנגדות להעלאת גיל הפרישה לנשים היא עניין חברתי, שאפשר להשלים אותו בקביעת זכות הנשים המעוניינות בכך לפרישה מרצון לפנסיה עד גיל 70.

בגיליון ראיון עם מורה בבית ספר תיכון לקראת שנת הלימודים ; **אגממנון דה ברון** על האולימפיאדה וקפיטליזם ; **יוסף לאור** על שיבתו של אהוד ברק לזירה הפוליטית ; **אבישי ארליך** על הפלישה הטורקית לסוריה **ותמר גוז'נסקי** על ספרה החדש של חדוה ישכר - 'צומת יולי 1985'

אם לא יתרחש שינוי של הרגע האחרון, ב-31 בדצמבר השנה ייכנס לתוקפו הסעיף בחוק גיל פרישה (שאושר ב-2011), ולפיו יועלה גיל הפרישה מעבודה לנשים מ-62 ל-64. השינוי הצפוי מעורר מחלוקת חברתית, ואפשר לומר – מעמדית.

תלוי במי מדובר

המצדדים בהעלאת גיל הפרישה לפנסיה מצביעים על כך, שגובה הפנסיה תלוי בצבירה, כלומר בשנות עבודה, ולכן כדאי לנשים לעבוד עד גיל 64, לפחות. לשורת המנמקים הצטרף כצפוי משרד האוצר, אשר פרסום בשבוע שעבר נתונים לפיהם שיעורי האבטלה בישראל, לרבות של נשים מבוגרות הם נמוכים, יחסית למדינות OECD. ההעלאה, מוסיפים, גם תקטין את הגרעון הצפוי בביטוח הלאומי כתוצאה מהעלייה (שלא הובאה בחשבון במלואה) בתוחלת החיים.

ההנמקות בעד העלאת גיל הפרישה לנשים מתעלמות מהמשמעות השונה של שינוי כזה לגבי קבוצות שונות של נשים. ישנן נשים בעלות מקצועות אקדמיים, טכניים וחופשיים, הבריאות בגופן וברוחן, ואשר מעוניינות להמשיך לעבודה גם אחרי גיל 62. אך ישנן נשים רבות ללא השכלה אקדמית וכאלה שהן בעלות השכלה, אך המועסקות במקצועות שוחקים, אשר פורשות מהעבודה עוד לפני שהגיעו לגיל 62.

אין זה מקרה, שבאחד המקצועות השוחקים – הוראה, קיימת אפשרות לפרישה בשל שחיקה החל בגיל 50, ולפרישה מרצון – החל בגיל 60.

מחקר של בנק ישראל, אשר בחן את ההשפעות של המהלך הקודם – העלאת גיל הפרישה של נשים מ-60 ל-62, מצא כי נפגעו ממנו בעיקר נשים שהשתכרו שכר נמוך. נשים אלה, שפוטרן או פרשו מעבודתן לפני גיל הפנסיה, נאלצו להתקיים מעבודות חלקיות וזמניות בשכר נמוך.

בין קצבת זקנה לפנסיה

כאשר דנים בגיל הפרישה, מצביעים בדרך כלל על כך שהוא קובע את גובה הפנסיה ואת מועד קבלתה מקרן הפנסיה. אלא שגיל הפרישה קובע גם את המועד לקבלת

מכתבים למערכת

תקציב המדינה - לז

בגיליון "זו הדרך" מה-17 באוגוסט, נכתב בעמוד השער ש"תקציב כחלון דומה עד מאוד לתקציביהם של שרי האוצר לשעבר יאיר לפיד, יובל שטייניץ, רוני בראון והאסיר המשוחרר אברהם הירשזון". אבל נדמה לי שמרוב ביקורת – הגזמתם. על פי הדיווחים: ישנן תוספות ממשיות (אם כי לא מספיקות) בחינוך, ברווחה ובבריאות. כקורא ותיק של "זו הדרך", הייתי מצפה לגישה מאוזנת יותר.

יוסי ונטורה
נתניה

תגובת המערכת: על מנת להבין את יסוד הקביעה יש להשלים את המשפט שפורסם בגיליון הקודם: "תקציב כחלון דומה עד מאוד לתקציביהם של שרי האוצר לשעבר יאיר לפיד, יובל שטייניץ, רוני בראון והאסיר המשוחרר אברהם הירשזון. מזה שנים רבות, לתקציב במדינת ישראל שתי מטרות עיקריות: שמירה על סטטוס-קוו קולוניאלי בשטחים הפלסטיניים הכבושים ודאגה מתמדת להעלאת שיעורי הרווח של בעלי ההון והתאגידים הגדולים, הזרים והמקומיים".

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל:
zohaderekh@gmail.com
או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

מי נגד מי בחאלב?

כשלמדתי במכללה, למדה איתי מישהי שנאלצה להפסיק את לימודיה כי היא לא קיבלה מלגת לימודים, ולא עמדה בתשלום שכר הלימוד הגבוה. אותה סטודנטית לא קיבלה מלגה כי היא שוחררה מהצבא עקב מצבה הכלכלי הקשה של משפחתה – כך שמעגל העוני המשיך להסתובב ולכלוא אותה כמו גם רבים אחרים.

בימים אלו הוחלט בצה"ל שכל חייל המסיים שירות קרבי יקבל מלגה ללימודי תואר ראשון – החלטה שרק תחריף את הבעיה. ישנם רבים שאינם מתגייסים לצבא, כי הצבא לא רוצה אותם, עקב סיבות רפואיות, נפשיות, כלכליות, לאומיות ועוד. הם יישארו מאחור ויראו, איך אלו שגדלו בבתים עשירים, ומוכנים להרוס באישון ליל בתים של אחרים, יוכלו ללמוד על חשבונם ולבנות גם לעצמם בתי יוקרה, בעוד הם יישארו בדירות קטנות וצפופות.

כמוכן שתואר ראשון במלגה מלאה הוא רעיון מצויץ – אבל התכנית החדשה תשמר ותעמיק את ההפליה בין קבוצות שונות, ואף בין עשירים ועניים. יותר מפעם נטען, שבמקום שלמדינה יהיה צבא, בישראל לצבא יש מדינה. עכשיו יש לו גם אוניברסיטה, והפער החברתי-כלכלי נהיה גדול בהרבה מזה שההשכלה הגבוהה בישראל יכולה לשאוף אליו.

יוסי ס.

דברים בשם אומרם

הלפיד שכבה: אין עתיד ואין הווה

"באתר האינטרנט של 'יש עתיד' מופיעה קטגוריה הנקראת 'רפורמות שבוצעו'. הנה כמה מהכותרות של הרפורמות הללו: בנושא 'יקר המחיה', אחד הדגלים המרכזיים שהניפה המפלגה, נכתב: 'הכנסת הגבינה הלבנה לפיקוח'. וואו. בנושא 'ניצולי שואה' הושג 'מחשבון זכויות ניצולי השואה'. בשביל זה באמת היה שווה להיכנס לכנסת. בנושא 'שינוי שיטת הממשל' מתואר ההישג במלים: 'הצעות אי האמון יידונו פעם בחודש'. נתניהו הוא הראשון לברך על כך... לכן, כל כך מדכדך ההיווכח – מפרספקטיבה של שנה וחצי בסך הכל – כמה עלובה הייתה היכולת של לפיד להשתמש בכוח הפוליטי שהיה לו".

(רביב דרוקר, "הארץ", 15.8)

גאות המעסיקים

"270 הקיבוצים הפרושים לרוחבה ולאורכה של ישראל הם היום המעסיק הגדול בפריפריה עם 50,000 מועסקים". (הודעת דובר התנועה הקיבוצית, 12.8)

סקופ: בצבא רודפים את החיילים הדתיים

"סקר שהתפרסם לפני ימים אחדים העלה כי 65 אחוזים מהציבור הדתי-לאומי משוכנעים בקיומה של מגמה להרחיק מעמדת השפעה בצה"ל, ונכתב שם כי יש 'תחושה של אכזבה מכפיות הטובה של צה"ל'. (ח"כ אלעזר שטרן מיש עתיד, "מקור ראשון", 15.8)

לא יאומן כי יסופר

"אני מבין שיש פוליטיקאים שרוצים לשאת חן בעיני התקשורת".

(רה"מ בנימין נתניהו, "ישראל היום", 2.8)

אל תתנו רעיונות לאיווט ולסגנו אלי בן דהן

"ראינו בצרפת כי הפליטים מביאים אנטישמיות, ובקלן ראינו הטרדות מיניות של פליטים".

(המועמד הרפובליקאי לנשיאות ארה"ב, דונלד טראמפ בעצרת בחירות, 15.8)

אל תתנו רעיונות לטראמפ

"בנט יעביר עשרות מיליונים לקירוב יהודי ארה"ב לדת – רוב הכסף יועבר לגופים אורתודוקסים בהם חב"ד".

(כתורת ראשית ב"הארץ", 16.8)

אל תתנו רעיונות לביבי

"כרישי גרינלנד הם אפורים ושמןמנים. הם גדלים לאט ומתארכים רק בכסנטימטר אחד בשנה. אורכה של הנקבה הגדולה מבין אלה שהשתתפו במחקר היה חמישה מטרים, אבל הכרישים הללו יכולים להגיע גם לאורך 5.5 מטרים. על פי החוקרים, כריש ענק שכזה עשוי להיות בין 400 או 500 שנה".

(מתוך ידיעה ב"ניו יורק טיימס", 11.8)

לא לוותר על החינוך הציבורי

לרגל תחילת שנת הלימודים, שוחחנו עם מורה צעיר להיסטוריה על אודות המשמעות הפוליטית של המקצוע, ואיך זה להיות איש שמאל בימי שר החינוך בנט

ספר האזרחות השנוי במחלוקת

תעודת הוראה ולהשתלב במערכת החינוך הציבורית. זאת למרות שהאתגרים גדולים והמשכורת ממש לא משהו, בלשון המעטה.

כן, צריך להצניע את פומביות הדעות, להתמודד עם מיליטריזציה ולאומנות, לגלות הרבה כישורים בין אישיים, ואין חופש ללמד מה שרוצים, כמו שיש בחלק מהמסגרות הפרטיות האליטיסטיות. ובכל זאת – המאמץ שווה.

גם עם תכנית לימודים הכי מגבילה אפשר עדיין לתת את מתנת האוריינות והביקורתיות לבני נוער, שזו הזדמנות פז וזכות עבורם לקבל אותה. אדם ורטה, המורה מטבעו שצמד בפני פיטורים בגלל שהביע עמדות שמאל, היה מקרה פרטי שלא מעיד על הכלל. מצבם של המורים מבחינת רשת הזכויות והביטחון התעסוקתי (אך לא מבחינת המשכורת) עודנו מהחזקים בחברה הישראלית. יש קביעות חזקה. התנאים הסוציאליים טובים.

מה אתה מאחל למורים לקראת שנת הלימודים?

המשיכו להתנגד ותמכו בכל מה שאתם מזהים כהתנגדות – יש תמיד יותר ממה שנראה. אל מול הדיכוי, הגזענות, ההפרדה, הלאומנות, המיליטריזציה, מכונות הציונים וההסללות, תמיד יש ראשים מורמים, גם אם הם צנועים ונסתרים.

אם אתם קוראים מילים אלו ב'זו הדרך', כנראה שהתוספת הטובה שאתם יכולים לתת למה שקיים היא המבט המחבר והמרכיב: זה שרואה את הקשר בין דיכוי המורים, ההורים והתלמידים; שרואה את הקשר בין מה שקורה בכיתה למה שמתרחש בשטחים, ולא פחות חשוב – במפעל; זה שנותן מילים להטלת הספק שכבר קיימת, אבל מיד לאחר מכן אומר: ואף על פי כן, חינוך ציבורי. לא זה שעכשוויו ולא כך: אבל כן, חינוך ציבורי.

ד' הוא מורה צעיר להיסטוריה בתיכון במרכז הארץ. בשנתיים האחרונות הוא מלמד כמה כיתות בבית ספר תיכון בשכונה מוחלשת. הוא הגיע למערכת החינוך אחרי שהיה פעיל פוליטי במשך שנות לימודיו, ורואה בתפקידו החדש המשך טבעי של המאבק החברתי. שוחחנו איתו.

מודע בחרת להשתלב במערכת החינוך הקיימת?

בימים של הפרטה סמויה וגלויה, חשוב לנקוט עמדה ברורה בעד החינוך הציבורי. בשנים האחרונות יש אינפלציה של עמותות פרטיות המקימות לעצמן מסגרות אלטרנטיביות חינוכיות מתוך התקציב הציבורי. חשוב להבין את התהליך הזה כחלק מתהליכי הפרטה וג'נטריפיקציה רחבים יותר. המסגרות האלה הן יוזמה של מעמד גבוה ומכוונות למעמד גבוה, והן באות על חשבון מעמדות נמוכים המודרים מהן – אם על ידי שכר לימוד

גבוה ואם באופנים סמויים יותר. בתי ספר דמוקרטיים, אנתרופוסופיים, דו-לשוניים – כל המסגרות הללו, עם כל הערך שבהן, וכמובן שחינוך דו-לשוני, כעיקרון, הוא רעיון מצוין – הן טקטיקות היבדלות של אליטות. טקטיקות אלה שבאות על חשבון התלמידים שלי שנחקים החוצה. כחלק מההיבדלות הן מרימות את הנס האידיאולוגי, אבל זו לא יותר מציניות. אין שום דבר 'דמוקרטי' בחינוך לאליטות.

למעמד העובדים אין פריבילגיה לתת את הציאנס למסגרות חינוכיות ניסיוניות של אליטיסטים שמאלנים. מי שרוצה להישאר בצד של העובדים צריך לפעול מבפנים, להישאר בחינוך הציבורי הממלכתי, לשנות אותו ולשפר אותו למרות האתגרים העצומים – מיליטריזציה, גזענות, לאומנות, הסללה, ריבוד חברתי. להיאבק ועדיין להיות חלק – באספות ההורים, בחדר המורים, במועצת התלמידים, במסדרונות ובחצר, על דפי העיתון, ברחוב ובכיכר. לכן אני מרגיש שהבחירה שלי ללכת להיות מורה בבית ספר תיכון היא מעשה פוליטי לא פחות מכל הפגנה.

איך אתה רואה את הדינמיקה בין מערכת החינוך, שמלמעלה מכוונים בה תהליכי פשיזציה והקצנה,

לבין המורה היחיד בבית הספר?

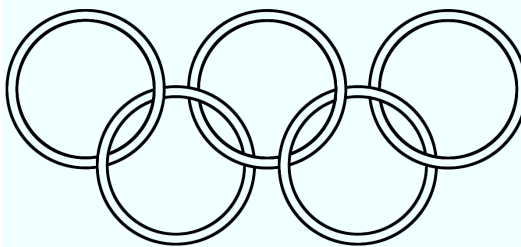
בתקשורת אוהבים לדבר על ספרי הלימוד, על תכניות הלימודים ועל הצהרות של בעלי תפקידים. בכל התחומים הללו, בעיקר תחת בנט, חלה הסלמה. הלאומנות והציונות תופסות נתחים גדולים יותר בתכניות הלימודים. אבל מהניסיון שלי כמורה הבנת, שבית הספר הוא יותר בית מספר. הכיתה והדינמיקה שבין התלמידים למורה משמעותיות הרבה יותר מכל מה שמונחת מלמעלה.

ברגע שדלת הכיתה נסגרת, הגורם שהכי משפיע על מה שקורה בכיתה הוא המורה ולא הספר ולא שר החינוך. לכן אני מציע לסטודנטים צעירים למדעים מדויקים, למדעי החיים, הרוח והחברה או משפטים המאמינים בשוויון, ושהמילה 'מהפכה' לא מגונה בעיניהם, לשקול להוציא

אולימפיאדת הקפיטל

מאחורי הסיסמה "ניצחון הרוח האנושית", מסתתרים בעיקר ניצחון הלאומנות והגלובליזציה

מאת אגממנון דה ברון

בשבועות האחרונים היו מרותקים רבים מאזרחי העולם למסכי הטלוויזיה בצפייה באולימפיאדה. ג'ודו, אתלטיקה, ושחייה. אמריקאים, אפריקאים ולטיניים. כדורסל, כדוריד וכדמינטון. מוסלמים, בודהיסטים ואתאיסטים. במבט ראשוני נדמית האולימפיאדה כחזון אוטופי.

אנשים מרחבי העולם מתאספים ומתחרים ללא פוליטיקה וללא מלחמות או מחלוקות.

אולם כבר ברושם הזה טמונה הסיבה לכך שהאולימפיאדה כה הרסנית, והקשר ההדוק שלה לקידום הקפיטליזם הגלובאלי דרך מדינות הלאום. כשאין פוליטיקה - אין ערעור על מבני הכוח, כשאין עימותים - אין מאבק מעמדי, וכשאין מחלוקות, נותרת השליטה ההגמונית - זו של הבורגנות הקפיטליסטית.

האולימפיאדה הראשונה בעידן המודרני (אתונה 1896) הייתה אירוע מצומצם למדי. מלבד נציגי ארצות-הברית, השתתפו בו גברים מממלכות ומאימפריות מערב אירופאיות בלבד. יותר משניסתה לקדם את ההבנה בין העמים והאומות השונות, ביקשה האולימפיאדה לקדם את ההבנה במעמד השליט כשלעצמו נוכח התעוררותה של פוליטיקת ההמונים באירופה באביב העמים של 1848. המלך "היווני" (ממוצא שלאזי), עמיתו הקיזור "הגרמני" (ממוצא פרוסי) והמלך "הבריטי" (ממוצא סקסוני) - האריסטוקרטיה הייתה לאום בפני עצמו שמונתק מהעם עליו הוא שולט. חשוב מכך, לפי החזון של מייסד המשחקים, הברון פייר דה קוברטן, הותרה ההשתתפות אך ורק לחובבים ולא לספורטאים מקצוענים המקבלים שכר, כביכול, על מנת לשמור על "טוהר המידות" של הספורט, ולנתקו באופן הכי בסיסי מהעולם החומרי. זה פקטו, מדיניות זו הובילה לניתוק המשחקים ממעמד הפועלים, לו לא התאפשר עיסוק "חובבני" בספורט ללא תגמול כספי. חסם כניסה זה בא למנוע מהמוני הפרולטריון ללכלך את המשחקים עם ידיהם המתועשות. המשתתפים הגיעו רק ממועדוני ספורט אליטיסטים, שנועדו לשכבה מצומצמת של בעלי הון רב או אריסטוקרטים עם אילן יוחסין טהור. האחווה האולימפית המפורסמת נוצרה אפוא כריאקציה לרעיונות הפוליטיים של אזרחות, חירות ושוויון.

כל זה נדמה לנו כיום כשיעור היסטוריה רחוק. נשים מתחרות היום צמוד לגברים, מלכי אירופה ירדו מהכס, ומדינות הלאום החליפום. וגם האולימפיאדה נפתחה למקצוענים בשנת 1988 (וגם זה רק כי היה צריך להתחיל להרוויח כסף). אבל הרוח הפיאודלית ממשיכה לנשוב ולקדם את האינטרסים של מיעוט פוליטי קטן עם הון גדול. אריסטוקרטיית היוחסין הוחלפה באריסטוקרטיית המעמד, אבל היא בנויה על אותם רעיונות בסיסיים. במקום להקדיש את

המשאבים לאוכלוסייה הרחבה, הם מוקדשים לעילוי ספורטיבי נדיר, שיאבק למען הקולקטיב שלו בעילויים של קולקטיב אחר. ואם אפשר שבתלבושת יהיה גם דגל, מה טוב. כך בספורט, וכך בכלכלה. ראו את מדינת ישראל, שחוגגת כל מדליה בפרץ של פטריוטיות כחול-לבן, אבל אינה משקיעה דבר בספורט העממי ובמועדוני ספורט לאוכלוסייה הרחבה. גם תשתיות הספורט הקיימות עברו הפרטה מואצת, וכיום חברות במועדוני ספורט עולה כסף רב.

מול גישת זו, הציגה ברית-המועצות מראשית מדיניות שונה לחלוטין של השתתפות המונים בספורט. לפני המהפכה, פעלו מועדוני הספורט של רוסיה הצארית במתכונת דומה למקביליהם באריסטוקרטיה האירופית. לנין, שהבין את חשיבותו של החינוך הספורטיבי לעם, הורה לשנות מצב זה מן היסוד. כך החלה תכנית רחבת

היקף בשם 'פיזקולטורה' ('תרבות הגוף'), שמטרתה הייתה טיפוח חינוך ספורטיבי לפועלים, ולא לשכבה מצומצמת של אריסטוקרטים, או לשכבה מצומצמת של עילויים ספורטיביים (אל דאגה, אלה קיבלו מלגה ממשלתית על מנת לטפח את כישרונם), אלא לכל שדרות האוכלוסייה.

האחראים לתכנית הפיזקולטורה היו ארגוני העובדים, ואלה הקימו את מועדוני הספורט הוולנטאריים. ארגוני העובדים השקיעו בספורט עממי מתוך תפיסה שרווחת הפועל במהלך ימי מנוחה וחופשה, עוד הישג סוציאליסטי שלא היה קיים בזמנו במערב, היא נדבך מרכזי במאבק הפרולטרי. (בארץ, איגוד הספורט 'הפועל' יישם גישה זאת ופעל תחת הסיסמא "ספורט לאלפים ולא לאלופים"). לכן, אין זה מפתיע, שבשנותיה הראשונות סירבה ברה"מ לקחת חלק באולימפיאדה, מתוך התפיסה המרקסיסטית הבסיסית של "פועלי כל העולם התאחדו", ולא של פטריוטיות בורגנית מזויפת. ואין זה מפתיע, שעם הקמת ממשלת השמאל ברפובליקה הספרדית, החרימה האחרונה את אולימפיאדת ברלין 1936 וארגנה במקומה את האולימפיאדה העממית, הפתוחה לכל. היה זה עידן בו השמאל הבינלאומי ביקש לערער את מבני הכוח העולמיים, ולא להשתלב בהם.

לצערנו, עידן זה חלף ועבר. כיום, השמאל הבינלאומי נלחם על "זכותו" להשתתף בכל אותם מבני כוח קפיטליסטיים ולאומיים שבנתה הבורגנות, והאולימפיאדה ביניהם. גם כשברה"מ החלה להשתתף באולימפיאדה (ובהצלחה רבה בזכות תשתיות הספורט העממיות שבנו איגודי העובדים), היא עשתה זאת כחלק מהמאבק המתמיד בעידן המלחמה הקרה. ואילו היום, השמאל הבינלאומי לא נענה לקריאות של ההמונים בברזיל למחות נגד השחיתות, האלימות המשטרית וההתקפות על שכונות עוני שגרמה האולימפיאדה, כפי שהוא לא עשה זאת במונדיאל שנערך בברזיל ב-2014. כנראה העדפנו להתרגש מכישורי ההתעמלות של סיימון ביילס.

אם נצליח להשקיע חצי מהעניין והזמן שאנו משקיעים באירועי ספורט מסחריים כמו מירוץ הלילה של נייקי או האולימפיאדה בחסות מקדונלד'ס, במועדוני הספורט השכונתיים, אולי נבנה קהילות מהפכניות יותר, שלא זקוקות לראות מדליה ישראלית בטלוויזיה בשביל להרגיש גאווה וסולידריות אלה עם אלה. מותר לחלום.

אין פרטנר

על חזרתו של אהוד ברק לזירה הפוליטית
מאת יוסף לאור

"ידיעות אחרונות" או ערוץ 2 לסממנים המזוהים עם חופש הדיבור או עם ה"שמאל". בעיתונים שאינם "ישראל היום", ובמיוחד בערוץ 10, מככבות פרשות הלכאורה-שחיתות למיניהן: "ביביטורס", מני נפתלי, הבקבוקים של שרה, החשמלאי ביום הכיפורים. לאחרונה נפוצות ההשוואות לגרמניה של המאה הקודמת. ואולם, הפגיעה המתוארת שוב ושוב בדמוקרטיה ובחופש הביטוי לעולם לא תכלול את שערוריית המעצרים המנהליים ואפילו לא את החקיקה נגד חברי הכנסת הערבים. הכיבוש (המכונה "סכסוך") והשלום (שהונמך ל"תהליך מדיני") נמצאים בחלק המסיים את רשימת הנושאים של מחנה האנטי-ביבי.

אדריכל הכחשת הפלסטינים

עכשיו מנסים להריץ את אהוד ברק בראש המחנה הזה. חשוב לזכור, בזכות מעשיו ודבריו של ברק כראש ממשלה ואחר-כך כשר ביטחון אצל ביבי, יכול היה נתניהו מלכתחילה לגייס בקלות כזו את העם נגד הלאומיות הפלסטינית. שקר ה"אין פרטנר" שטיפחו ברק ויועציו הסב נזק גדול מכפי שיכלו לדמיין, כנראה. בכל בית בישראל

שמעו על ה"נדיבות" של ברק. הוא ויועציו שיקרו וטענו ש"הבעיה היחידה" בשיחות קמפ דייוויד (יולי 2000) הייתה ההתעקשות הפלסטינית על זכות השיבה ועל המקומות הקדושים בירושלים. הם טרחו לטשטש את העובדה שהכשל העיקרי במשא ומתן, לפני פרוץ האינתיפאדה השנייה, היה הסירוב הישראלי לפנות התנחלויות, ואפילו עמדו על סיפוח שטחים בגדה (בלי להעניק אזרחות לתושביהם הפלסטינים). אין הבדל בין "התהליך המדיני" שברק מאוהב בו והפצת "שקרים על שלום" (כפי שכנתה אותם בספרה פרופ' טניה ריינהרט ז"ל), לבין השמועות המופצות חדשות לבקרים מצד נתניהו בדבר ממשלת אחדות שתפעל ל"האצת תהליך מדיני", לצד ההבטחות ל"שמירה על ירושלים

אהוד ברק בכנס הרצליה לאחרונה, צילום: עדי כהן צדוק

מאוחדת."

האם שוב ישכחו תומכי מפלגת העבודה או מרצ את מעללי אהוד ברק, בחמש השנים בהן כיהן כשר ביטחון והיה אדריכל המבצעים "חורף חם", "עופרת יצוקה" ו"עמוד ענן", שבמהלכם הרג צה"ל כ-1,800 בני אדם?

הדין הזה הוא הזדמנות לנתח את סנטימנט "אנטי-ביבי", המתעלם מהפרויקט הגדול המתבצע תחת שלטון נתניהו. המרכז (המכונה לפעמים מרכז-שמאל) שוב מחפש גנרל שיספר לעם על "הפקרות בהנהגה"; שיסתדר עם ארצות הברית בשליטת הדמוקרטים; ושיידע להורות על הפצצות בעזה מבלי להכעיס את שועי העולם.

ביוני האחרון הציעה ציפי לבני בכנס הרצליה להקים "גוש דמוקרטי מרכזי": "שיהיו שתי רשימות-על ברורות, כפי שברור מה זה להיות רפובליקאי ומה זה להיות דמוקרטי. אנחנו צריכים להקים כאן בישראל את המחנה הדמוקרטי הישראלי". התואר 'דמוקרטי' כבר לא מיוחס ל'דמוקרטיה', אלא למפלגה הדמוקרטית האמריקאית. ובינתיים, בורסת השמות של אותם "לא-ביבים" הולכת וגדלה מיום ליום. והיום כל אחד יכול להיות לא-ביבי, הרי ביבי יש רק אחד. וכך, שוב נראה שאין באמת דרך קצרה לסיום הסיוט אותו אנחנו חיים.

התנועה "ניצחון 15" (וגם V15) הציפה אותנו במערכת הבחירות האחרונה במסרונים וגם הבטיחה לנו, שביבי לא יישב יותר על כס המלוכה, בין אם המחליף יהיה בוזי או יאיר. "פשוט מחליפים" הייתה הסיסמא, כאילו פוליטיקה היא עוד משחק בו המנצח הוא מי שסופר קודם עד 61. מאיימן עודה התעלמו, כמוכן. בנובמבר 2015, שמונה חודשים אחרי אותן בחירות ובשילוב עם עמותה אחרת, "קול אחד", הוקמה תנועה חדשה, בשם "דרכנו", גלגול חדש של V15.

בחודש שעבר השיקה "דרכנו" קמפיין חדש תחת הסיסמא: "הרוב המתון מתעורר". נפתחו מטות ברחבי הארץ, נערך כנס ארצי של התנועה בראשון לציון וכרזות חוצות נתלו ברחבי הארץ. את מאמצי ההחלפה מוביל אהוד ברק. בעוד אראל מרגלית מסובך במאבקי ירושה במפלגת העבודה, והצמד אשכנזי-גנץ חובר לשי פירון בתנועה המוגדרת "ערכית-תרבותית" וגם "לא-פוליטית", נראה כאילו המנצח הוא מי שעם שלוש פרישות מהחיים הפוליטיים וחזרה אליהם, זכה בכינוי "חדש-ישן". מה הרקע למה שנראה כתחיית ברק?

סיפור ההצלחה של נתניהו

הפרויקט המשמעותי ביותר של תקופת נתניהו הוא החיסול הפוליטי של הפלסטינים, החותר למוטט כל סיכוי שלהם להתקיים, להוציא כבודדים חסרי מבנים פוליטיים ולאומיים. כבר אין צורך לדבר על טרנספור. ההצלחה של נתניהו טמונה ביכולתו לשכנע את העם, וגם את העולם, שההתקוממות הפלסטינית היא חלק מגל של טרור אסלאמי בינלאומי, בו עומדת ישראל בחזית המלחמה של העולם הנאור. נתניהו העמיק את הכיבוש, ובו-בזמן הצניע אותו ופעל להכשרתו. הסירוב לשחרר אסירים, לדוגמא, או לפרק התנחלויות, הן שתי דוגמאות בולטות לכך. ממדי הצלחתו של נתניהו ברורים לנו אף יותר, כאשר אראל מרגלית תוקף את נתניהו מפני ש'שחרר יותר אסירים מכל קודמיו', או כאשר ציפי לבני תוקפת אותו בטיעון שהוא "פוגע באחדותה של ירושלים" – אותו, כלומר את נתניהו, יקיר עמותות המתנחלים במזרח העיר.

השאלה שצריך לשאול היא, אם יריבו הפוליטיים של נתניהו, יצחק הרצוג, אראל מרגלית, יאיר לפיד, ציפי לבני ואהוד ברק, אלה המבקשים להנהיג את "הרוב השפוי", בכלל מתנגדים למלאכת החיסול של הלאומיות הפלסטינית. נראה כאילו הנושאים המרכזיים ביותר נגדם מתקומם אותו מרכז פוליטי, "רוב שפוי", הם החזקתו של נתניהו בחמישה תיקי שר וקשריו עם "ישראל היום" (וכך, הפכו פתאום

כורדים במלכוד

הפלישה האחרונה של טורקיה לסוריה היא ביטוי של חשש מאוטונומיה למיעוט הגדול

מאת אבישי ארליך

קשה להבין מה קורה בסוריה – כמו בקליידוסקופ, אותן חתיכות נמצאות אך המכלול משתנה כל הזמן, צריך לעקוב, להבין את הפסיפס העדתי ולהבחין בפרטים. בסוריה נלחמים כיום, באופן ישיר ובלתי ישיר: הסעודים באירן; ישראל בפלסטינים, בחיזבאללה ובאירן; המפרציות בתנועות השיעיות; טורקיה בכורדים; ארה"ב ונאט"ו באל-קעידה ודאעש; ונאט"ו נגד רוסיה בגלל אוקראינה. ארגונים איסלמיסטיים נלחמים בתנועות חילוניות, שמאל בריאקציה וקבוצות עדתיות שונות על כוח יחסי. כמעט מראשיתה הפכה המרידה באסד למלחמה שמעורבות בה מדינות רבות ותנועות הנלחמות למען אינטרסים זרים.

לוחמת כורדית בסוריה

מרבית המלחמה הזו לא נעשית בידי הכוחות הזרים עצמם אלא על ידי שלוחים (proxy). בסוריה נלחמות כיום יותר מאלף קבוצות שונות שמממנים ומציידים גורמי חרץ. הלוחמים, רובם לא סורים, באים כשכירים או כמתנדבים מעשרות מדינות שונות. התפיסה הפשטנית שהלוחמה היא בעד או נגד שלטון אסד כבר מזמן אינה מסבירה את ההתפרקות שחוללה ההתערבות הזרה. כיום זו מלחמה שאיש אינו יודע איך להפסיקה, חור שחור המאיים לשאוב אליו את המזרח התיכון והעולם כולו. המלחמה בסוריה נמשכת ממרס 2011. היא מתקרבת בארכה למלחמת העולם השנייה. כ-300,000 נהרגו, הכלכלה והערים הרוסות, כמחצית מהאוכלוסייה הסורית הפכה פליטים: כ-7 מיליון בארצם, כ-4.5 מיליון בארצות שכנות וכמיליון באירופה.

מלחמתו של ארדואן בכורדים

הכורדים הם עם גדול, כ-32 מיליון, המרוכזים ברצף בין צפון סוריה, דרום-מזרח טורקיה, צפון עיראק וצפון מערב איראן. לטורקיה גבול ארוך עם סוריה, מעיראק ועד הים התיכון, למעלה מ-900 קילומטר. בצד הסורי של הגבול שולטת 'מפלגת האיחוד הדמוקרטי' (PYD) הכורדית לה יש מיליציה צבאית. הכורדים הם הכוח היעיל ביותר בסוריה (ובעיראק) הנלחם בדאעש. הם זכו בהכרה ובעזרה גם מצד האמריקאים וגם מצד הרוסים. PYD היא מפלגה אחת ל'מפלגת הפועלים הכורדית' בטורקי (PKK). לאורך הגבול הסורי-טורקי התקיימו עד לאחרונה שתי מובלעות גדולות בשליטת המיליציות הכורדיות, שהופרדו בשטח שהיה בשליטת דעאש. עם החלשות דאעש וכיבוש מנביג' החודש, קיוו הכורדים ליצור אזור בשליטה כורדית רציפה לאורך כל הגבול.

בשנה שעברה הפסיק ארדואן, הנשיא הטורקי, את שיחות השלום עם PKK ופתח נגדם במלחמה. המלחמה בעיצומה, אלפי הרוגים, מאות אלפי פליטים והערים בדרום-מזרח טורקיה במשטר חירום ובעוצר מתמשך. PKK מתנגדים

במלחמת גרילה, ומצליחים להחזיק מעמד ולפגוע בצבא ובמשטרה. חשוב לציין שהכורדים אינם נלחמים לעצמאות ולפרישת הכורדים מטורקיה, בה הם כחמישית מהאוכלוסייה, אלא לשוויון מוחלט ולאוטונומיה תרבותית.

טורקיה, בראשות ממשלתו של דאוטולו תחת ארדואן, התנתה כל פתרון בסוריה בסילוק אסד. היא נתנה תמיכה שקטה לדאעש, שאנשיו נכנסו ויצאו לסוריה דרך טורקיה, קנתה נפט מדאעש ועזרה גם במימון הארגון. כשגדלה בעיית הפליטים הסורים בטורקיה, רצו הטורקים להיכנס לסוריה ולכבוש שטח ליד הגבול לשם הקמת מחנות פליטים,

ולהכריז עליו כאזור אסור טיסה לחיל האוויר הסורי. המצב השתנה בספטמבר 2015, כאשר הרוסים התערבו לצד אסד. הטורקים הפילו, בשחצנות, מטוס רוס, והרוסים הגיבו במשבר דיפלומטי, הטילו סנקציות כלכליות קשות על טורקיה שפגעו בתיירות ובענף הבניה, ואיימו להפיל כל מטוס טורקי שיתקרב למרחב האווירי הסורי. פעולות אלה מנעו בהצלחה התערבות טורקית בשטח הריבוני הסורי. הרוסים מנעו את קריסת הצבא הסורי וייצבו את המשטר. לאחרונה שינתה טורקיה את מדיניותה. דאעש הפך לאויב לאחר שביצע

פיגועים המוניים בערים טורקיות. טורקיה הודתה באחריותה להפלת המטוס הרוסי וביקשה לשקם את היחסים עם רוסיה. לאחר ניסיון ההפיכה בטורקיה, נפגשו פוטין וארדואן והיחסים חודשו.

המלחמה נגד המיעוט הכורדי בטורקיה היא כנראה הגורם ששינה את המדיניות הטורקית. הטורקים חוששים מהקמת אזור אוטונומי כורדי על גבולם עם סוריה ומברית בין PYD ו-PKK. בשבוע שעבר פלשו, בפעם הראשונה, כוח שריון טורקי וכוחות מיוחדים עם סיוע אווירי לאזור ג'רבולוס בתוך סוריה וסילקו משם, כמעט ללא קרב, את הכוחות הכורדיים. האמריקאים, שכוחות מיוחדים שלהם נמצאו עם הכורדים, קראו לכורדים לסגת לצד המזרחי של הנהר פרת. כל זה קורה, כאשר ג'ו ביידן נמצא אצל ארדואן וכאשר הרמטכ"ל הטורקי והרוסי אמורים להיפגש. הטורקים פרסו בשטחים שכבשו את מורדי 'הצבא הסורי החופשי' שכבר החל בהתנגשויות עם הכורדים. אצל הכורדים בסוריה ובעיראק ישנה תחושת נבגדות: שוב משתמשים בהם וזורקים, אבל זו לא המילה האחרונה.

ומה יהיה?

בשבוע שעבר נפגשו בז'נבה מזכיר המדינה האמריקאי קרי ושר החוץ הרוסי לברוב וקיימו שיחות מעמיקות בדבר המצב בסוריה. נראה שהאמריקאים והרוסים מתקרבים בעמדותיהם. משותף, כנראה, לשני הכוחות הגדולים שיש לשמור, בכל פתרון, על שלמותה של סוריה. פיצולה למדינות עדתיות רק ימשיך את אי-היציבות ואת הבחישה של כוחות חיצוניים.

נראה שמסתמנת גם הסכמה שסילוקו של אסד אינו הבעיה הראשונה, ושצריך לדחות את 'שאלת אסד' עד אחרי ייצוב המדינה, כדי שאפשר יהיה לקיים משאל עם או בחירות בתנאים אחרים. מבחינת הטורקים, אחדות סוריה משרתת את האינטרס שלהם למנוע עצמאות של הכורדים. אך מפלגת האיחוד הדמוקרטי הכורדית בסוריה אינה דורשת עצמאות, וכמו PKK היא דורשת אוטונומיה אדמיניסטרטיבית ותרבותית. אך כרגע הכורדים נמצאים בעמדת נחיתות מול טורקיה.

פמיניזם מנקודת ראות מעמדית

בעקבות ספרה של חדוה ישכר "צומת יולי 1985"

ליברליזם, הרי שבע שנים קודם לכן הסירה ממשלת בגין את הפיקוח על מטבע חוץ, קיצצה באופן דרסטי בסובסידיות למוצרים חיוניים, נתנה יד חופשית לספסרות של הבנקים במניותיהם וקידמה תכנית הפרטה.

הייתה התנגדות לאינפלציה?

מאמץ מיוחד השקיעה ישכר במתן ביטוי דווקא לעמדות של נשים שמילאו תפקידים שונים במנגנון המדינה, כמו סילביה פיטרמן, שעמדה בראש המחלקה למטבע חוץ בבנק ישראל בשנות ה-90; מוריה אבנימלך שעבדה ככלכלנית במשרד האוצר; תמר בן יוסף, שכינה כסמנכ"לית תכנון וכלכלה במשרד התעשייה והמסחר; ואסתר אלכסנדר, שהייתה יועצת בכירה לשר האנרגיה.

אולם הספר אינו מביא הוכחות, שנשים אלה ואחרות, שמילאו תפקידים במנגנון הממשלתי, השפיעו באופן פמיניסטי על קבלת ההחלטות. המערכה נגד האינפלציה ונגד "תכנית החירום", שגרמו לשחיקת שכר העובדים, לפיטורים ולהעמקת הפערים בחברה, לרבות בין נשים לגברים ובין ערבים ליהודים, התנהלה בחוצות העיר ולא במנגנון.

מאבקים מעמדיים, לרבות שבתות, נגד נזקי האינפלציה התנהלו בארץ עוד בשנות ה-40. מאז ועד סוף המאה ה-20, התבטא המאבק הזה בדרישה לפיצוי על היוקר. ב-11 בנובמבר 1976, ארגנה הוועדה היוזמת של ועדי עובדים, שהייתה ארגון חוץ הסתדרותי שייצג 130 ועדי העובדים, שביתה למען תוספת יוקר

מידית ובדרישה לבלימת היוקר.

ההון והמסד ששירת אותו הגיבו למערכות שניהלו העובדים נגד המחיר הכבד שגבתה מהם האינפלציה בשימוש בעוצמת המדינה כדי לרכאן. כך התרחשו המהפך הפוליטי של 1977, שנענה לדרישת ההון לצמצם את מעורבות המדינה ו"לפתוח את השוק", ו"תכנית הייצוב" של ממשלת הליכוד-עבודה ב-1985.

להבנת המהות המעמדית של התכנית הממשלתית משנת 1985, העומדת במרכז ספרה של ישכר, היה מועיל להראות כי בשלוש השנים שקדמו לה (1982-1984) הגיע מספר ימי השביתה יחסית למספר השכירים לשיא של כל הזמנים (ר') ספרי "לחם עבודה", פרדס, 2013, ע"ע 101-108).

בסיכום, ספרה של ישכר תורם לחשיבה הפמיניסטית הסוציאליסטית, המדגישה כי בעבודה בשכר לא די כדי לשחרר את הנשים מהדיכוי ומהניצול, אך "עולם העבודה הוא זירת המאבק התודעתי והמעשי לשוויון מלא" (ע' 171).

חדוה ישכר, **צומת יולי 1985, הרהור פמיניסטי בעקבות תכנית החירום לייצוב המשק**, פרדס הוצאה לאור, 2016

מאת תמר גוז'נסקי

רעיון מרכזי, העובר כחוט השני לאורך ספרה החדש של חדוה ישכר "צומת יולי 1985", הוא שיצאה של אישה מהבית לעבודה בשכר היא צעד חשוב, אך משמעותו רבה עוד יותר כאשר האישה העובדת משתלבת במאבקים מעמדיים וחברתיים.

כדי להמחיש את התנאים הדוחפים נשים לעבוד תמורת שכר ואת התגבשות ההבנה שרק במאבק הן ישיגו תנאי עבודה משופרים ויצמצמו את אי-השוויון שלהן, הקדישה ישכר מקום חשוב בספרה לתיאור מאבקים שהנהיגו נשים בשירותים הציבוריים ובתעשייה ולראיונות עם מובילות המאבק: יוכבד גונן במאבק עובדי הרנטגן בשנות ה-70; אסתר סיני בשביתת האחיות בשנות ה-80; עטאף ח'טיב במאבק פועלות הטקסטיל בגליל בתחילת שנות ה-90; ועליזה ידעי במאבק מטפלות המשפחתונים שהחל בעשור הראשון של המאה הנוכחית.

במאבקים אלה, התמודדו הנשים מול המעביד הישיר (בעלי המתפרה, הממשלה), אך גם מול הנהגת ההסתדרות, שניסתה לבלום אותן, ומול בתי הדין לעבודה, התקשורת ודעות קדומות חברתיות.

בהקשר זה בוחנת המחברת באופן ביקורתי את הפמיניזם של הגל השני, הליברלי והרדיקלי, אשר תיאר את העבודה בשכר כשחרור של האישה מדיכוי פטריארכלי אך היה עיוור להיבטים השונים של ניצול כוח העבודה הנשי.

כיצד תפחה האינפלציה

בספרה החדש משלבת ישכר ניתוח חברתי פמיניסטי בניתוח של המדיניות הכלכלית-חברתית, ובעיקר – ההשלכות של "תכנית החירום לייצוב המשק" משנת 1985 שהובילה ממשלת הליכוד-עבודה.

אלא שבהידרשה לרקע הכלכלי של "תכנית החירום", ובעיקר לשאלה, מדוע זינקה האינפלציה לרמה שנתית של עשרות אחוזים בשנות ה-70 ושל מאות אחוזים בתחילת שנות ה-80 – ישכר אינה מציגה ניתוח קוהרנטי משלה. במקום זאת היא מביאה שורה של הסברים שונים שנתנו כלכלנים, רובם ממסדיים, לרבות הסברים הסותרים זה את זה, מבלי להכריע ביניהם.

מבלי להיכנס לעומק הנושא, הרי הנתונים לגבי שיעורי האינפלציה השנתיים מצביעים על האצתה על רקע מלחמת אוקטובר 1973, ועל האצתה הנוספת כתוצאה מהמדיניות הניאו-ליברלית שאימצה ממשלת הליכוד הראשונה ב-1977. בניגוד להערכה, ש"תכנית החירום" פתחה את הדרך לניאו-

סרבניות באום אל-פחם

ומושבאים בחיפה (6/9-4/9). בין הנושאים שיידונו: האתגרים שעומדים בפני חד"ש ומק"י, תכנית הפעולה עבור תאי הסטודנטים בשנה הקרובה, שאלת האיזון בין שאיפתה של חד"ש לעמדת הנהגה בחברה הערבית לבין רצונה לפנות אל הציבור כולו.

בין המשתתפים: יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה, ח"כ עאידה תומא-סלימאן, מזכ"ל מק"י עאדל עאמר, חבר הנהגת חד"ש רג'א זעאתרה, ויו"ר ועדת המעקב מוחמד ברכה.

לפרטים נוספים והרשמה - Zakii.sh@gmail.com

במת זו הדרך: דיון בעקבות הספר 'כדורגל שייך לאוהדים'

במת "זו הדרך" מזמינה לדיון בעקבות הספר "כדורגל שייך לאוהדים! מסע מחקרי בעקבות הפועל קטמון ירושלים", שפרסמה לאחרונה הוצאת "רסלינג". הדיון, בהשתתפות עורכת הספר פרופ' תמר רפפורט, העיתונאי חיים ברעם ופעיל הנמנה עם מייסדי הקבוצה, אדם אמוראי; יתקיים ביום חמישי, 15 בספטמבר, בשעה 20:00 בגדה השמאלית, רחוב אחד העם 70, תל-אביב.

הספר החדש מציע מסגרת עיונית חדשה לחקר התופעה של אהדת כדורגל החוצה גבולות חברתיים ותרבותיים. מסגרת מחקרית זו מעמידה במרכז את הגוף של האוהד והאוהדת ואת התפישה שאהדה היא קודם כול עבודת גוף. פרקי הספר השונים עוסקים בנושאים מרכזיים בחקר האהדה: אותנטיות וזיוף, מרחב ומקום, מגדר, גוף ורגשות. הכותבות והכותבים בוחרים את תופעת האהדה מדיסציפלינות שונות: סוציולוגיה, אנתרופולוגיה, פילוסופיה ולימודי מגדר.

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

סדרת "סרט אדום" מזמינה להקרנת הסרט הקונטרברסלי

"לאהוב את סופיה" (אוהד יתח)

העוקב אחר אישה העוסקת בזנות.

לאחר ההקרנה - דיון בהנחיית הדוקטורנטית למשפטים

נעמי לבנקרון

יום א', 11.9, בשעה 19:00

עמרי ברנס, תאיר קמינר וח"כ יוסף ג'בארין בסניף חד"ש אום אל-פחם

בשבת (27.8) אירחו סניפי חד"ש ובנק"י אום אל-פחם את סרבניות הכיבוש עמרי ברנס, תאיר קמינר ואיידן קטרי, יחד עם קבוצה של פעילי בנק"י יהודים וערבים. באירוע בירכו בני העיר ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש, הרשימה המשותפת) וח"כ לשעבר עפו אגבארייה את הסרבניות והביעו תקווה שהדור החדש הזה של הצעירות יהיה התחלה למשהו חדש במאבק השמאל היהודי-ערבי בישראל.

"הסיבה העיקרית לסירוב שלי הייתה הפציפוזם. כלומר חוסר האמונה באלימות כדרך לפתרון בעיות ובכל צבא שהוא" - אמרה עמרי ברנס, ששחררה לאחרונה אחרי 67 ימים בכלא הצבאי. "אבל בינתיים, ובעיקר מאז השחרור, נסעתי לראות מה קורה בשטחים מקרוב, וזה ניפץ לי את רוב מה שידעתי. ביקרתי במחנה פליטים וראיתי את סמל המפתח המתנוסס מעל שער הכניסה, למדתי מהי הנכבה ועל מה המדינה שלי בעצם הוקמה, ובדיעבד אני רואה את הסירוב שלי כאופציה היחידה".

תאיר קמינר אמרה במפגש: "הייאוש הפך למה שקובע את גבולות השיח הפוליטי, ואני רוצה שנשנה את זה. ודווקא מכאן, ממקום של מפגש יהודי-ערבי, עולה באופן ברור יותר התפקיד שלנו להתעקש ולהציע תקווה לשני העמים שחיים בארץ זו".

איידן קטרי הדגישה: "הסירוב שלי בא מהמקום הפמיניסטי, בו אני כאישה לא רוצה לדכא נשים אחרות".

סמינר של חד"ש סטודנטים

לקראת תחילת שנת הלימודים

תאי הסטודנטים של חד"ש באוניברסיטאות השונות מזמינים את ציבור הסטודנטים לשלושה ימים של דיונים